

некомерційного господарювання є ті суб'єкти, які систематично здійснюють самостійну господарську діяльність, спрямовану на досягнення економічних, соціальних й інших результатів без мети одержання прибутку. При цьому такі суб'єкти створюються для виконання благодійних, культурних, наукових, управлінських функцій, функцій по охороні здоров'я громадян, задоволенню їх духовних й інших нематеріальних потреб, захисту прав і законних інтересів тощо. Вважаємо, що необхідним є спеціальний закон про неприбуткові організації, який би встановлював єдине визначення такої діяльності й порядок її здійснення, а також внести відповідно зміни до існуючих нормативно-правових актів.

Список використаних джерел:

1. Крупня Ю.М., Гав'яз О.М.. - Правове регулювання некомерційної господарської діяльності. - К.: Атіка, 2008. - 184 с.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44, Ст.356
3. Господарський кодекс України. Науково-практичний коментар / Д.Л. Тупчієнко, С.В. Мостовенко, С.Г. Деледвіва [та інші.] - К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 672 с.
4. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18, №19-20, №21-22. – Ст.144
5. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 року // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112
6. Правовий статус суб'єктів некомерційної господарської діяльності / Л.В. Машковська // Актуальні проблеми держави і права. – 2011. - № 5. - С. 470-476.

Антимонопольне регулювання діяльності холдингових компаній у США: уроки для України

Гоцуляк В.М., студент магістратури ННІПП НАРС

Науковий керівник: кандидат економічних наук *Загорняк Н.Б.*

Найпоширенішою формою підприємницьких об'єднань в сучасному світі є холдингові компанії, оскільки саме вони дозволяють поєднувати гнучкість і мобільність невеликих формально самостійних організацій і масштаб діяльності великих корпорацій. Створення холдингових компаній, з одного боку, є цілком природним наслідком прагнення бізнесу підвищувати власну ефективність за рахунок концентрації ресурсів в умовах глобалізованої економіки, але, з іншого боку, їх діяльність спричиняє зростання ризику монополізації ринку іноземними інвесторами та обмеження економічної конкуренції, які матимуть своїми наслідками втрату ефективності національного виробництва. Заслугує на увагу досвід США у сфері антимонопольного регулювання діяльності холдингових компаній.

Як відомо, основу антимонопольного законодавства США складають три закони: Закон Шермана 1890 року (закон, спрямований на захист торгівлі і промисловості від незаконних обмежень і монополій); Закон Клейтона 1914 року (доповнює закон Шермана проти неправомірних обмежень монополій, а також переслідує інші цілі); та Закон про створення Федеральної торгової комісії, прийнятий в 1914 році з метою розвитку загальних положень Закону Шермана. Відповідно до Закону Шермана, поза законом оголошується будь-який контракт і всяке об'єднання у формі тресту, або в іншій формі, а також тінвові угоди, спрямовані на обмеження торгівлі між штатами або з іноземними державами. Організація ж трестів за допомогою холдингової структури дозволяла підприємцям обходити Закон Шермана, оскільки підприємства, що входять у холдинг, зберігали свою формальну самостійність

від головної компанії. Тому після 1890 року багато трестів в США були перетворені в холдингові компанії [1, с. 20].

Слід зауважити, що Закон Шермана не був позбавлений прогалін: в ньому нічого не говорилося про статус монополій, утворених шляхом злиття; багато видів діяльності, що обмежували конкуренцію на вільному ринку, трактувалися тут розпливчасто і двозначно. Тому в 1914 році був прийнятий закон Клейтона, основні положення якого встановлювали: заборону практично всіх форм дискримінації в ціновій політиці; обмеження на реалізацію товарів з примусовим асортиментом; заборону злиття фірм за рахунок придбання акцій конкурентів, якщо такі дії зменшували конкурентну боротьбу; заборону суміщення посад у радах директорів різних фірм [2, с. 18]. Постанова Федеральної комісії США з торгівлі була спрямована на захист інтересів споживача, заборону реклами, що вводить споживачів в оману, а також запобігання нечесних методів конкуренції.

Важливим моментом у питанні антимонопольного регулювання холдингових компаній є штрафи і санкції за його порушення [4, 5]. Санкції можуть бути накладені: у вигляді штрафів або конфіскацій щодо підприємств, які порушили закон; у вигляді штрафів або тюремного ув'язнення, які застосовуються до фізичних осіб, які брали участь у порушенні; у вигляді відшкодування збитків потерпілим від порушення, яке може носити компенсаційний або штрафний характер. У США практикується поєднання приватних позовів про відшкодування збитків і переслідування з боку державних органів, при чому переслідуються не тільки холдингові компанії, а й фізичні особи, які брали активну участь у вчиненні порушення, при цьому паралельно з тюремним ув'язненням застосовуються штрафи. Крім того, в США, Англії та Німеччині посадові особи, винні у найбільш серйозних порушеннях конкурентного права, можуть бути засуджені до різних термінів позбавлення волі (максимальні терміни коливаються від 3 до 5 років).

Можна зробити наступні узагальнення. Історично склалися дві системи антимонопольного регулювання: американська і європейська [5, с. 88-89]. Американська система базується на принципі заборони монополії як такої. Європейська система не розглядає монополістичну практику як неправомірну і бореться лише зі зловживаннями в цій галузі. Таким чином, антимонопольне законодавство США мають свої особливості, є продуманими й економічно обгрунтованими, що обумовлює можливість часткового використання їх в антимонополий політиці України. Також, гарним прикладом для України з європейської практики є можливість передачі окремих справ на розгляд національних конкурентних відомств. Адже на сьогоднішній день лише Антимонопольний Комітет України уповноважений надавати дозвіл на концентрацію, внаслідок чого він надзвичайно завантажений. На нашу думку, спрощення процедури розгляду Антимонопольним комітетом України заяв про надання дозволу на концентрацію або можливість передачі окремих справ на розгляд його територіальних відділень значно зменшило б час, необхідний для отримання дозволу на концентрацію.

Список використаних джерел:

1. Лукач І. В. Правове становище холдингових компаній : монографія / І. В. Лукач. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 240 с.
2. Кулагин М. И. Избранные труды по акционерному и торговому праву / М. И. Кулагин. – 2-е изд. испр. – М. : Статут, 2004. – 363 с.
3. Кібенко О. Р. Європейське корпоративне право на етапі фундаментальної реформи: перспективи використання європейського законодавчого досвіду у правовому полі України / О. Р. Кібенко. – Харків : Страйд, 2005. – 432 с.

4. Лаптев В.А. Предпринимательские объединения: холдинги, финансово-промышленные группы, простые товарищества / В. А. Лаптев. – М. :Волтерс Клувер, 2008. – 194 с.

5. Лукач І. В. Правове становище холдингових компаній за законодавством деяких зарубіжних країн (порівняльний аналіз) / І. В. Лукач // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2006. – № 1. – С. 75–89.

Захист прав учасників товарної біржі

Ільчук Н.В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент *Котирло О.О.*

Право кожної людини є захист своїм правам, яке стало одним із фундаментальних прав людини, гарантованих у конституційному порядку. Право на правосуддя відображається в основних засадах судочинства. Тому зміст цього права складається з наступних елементів: доступність правосуддя; право на апеляційне та касаційне оскарження рішення; рівність усіх учасників перед законом.

Товарні біржі в Україні створюються на основі принципів рівноправності учасників біржових торгів, застосування вільних ринкових цін, публічного проведення біржових торгів. Товарна біржа в Україні не має права займатися комерційним посередництвом і тому не є прибутковою організацією, а її організаційно-правовою формою є товариство з обмеженою відповідальністю.

Захист прав учасників товарної біржі є однією з основних функцій товарної біржі а саме: вирішення спірних питань – це напрямком діяльності біржі забезпечує розгляд біржовим арбітражем товарної біржі всіх суперечок

Діяльності біржі забезпечує розгляд біржовим арбітражем товарної біржі всіх суперечок які виникають між учасниками біржової торгівлі із примоволу вкляпання зміни або виконання біржових угод, організації й проведенням біржових торгів.

Учасники товарної біржі при захисті своїх прав у біржовому арбітражі мають рівні права, а саме: знайомитися з матеріалами справи, робити з них витяги, знімати копії з документів, долучених до справи, одержувати копії рішень Біржового арбітражу, брати участь у засіданнях Біржового арбітражу, подавати докази, задавати питання іншим особам, які беруть участь у справі, а також свідкам, експертам, спеціалістам, давати усні та письмові пояснення тощо.

Одним з прав, яке гарантується учасникам на товарній біржі - право на таємницю біржової угоди. Зміст цього права полягає в тому, що не підлягає розголошенню зміст біржової угоди (за винятком назви товару, кількості, ціни, місця і строку виконання). Цю інформацію може бути надано тільки на письмову вимогу судам, органам прокуратури, служби безпеки, внутрішніх справ та аудиторським організаціям у випадках, передбачених законодавством України. А якщо буде порушене таке право, то таких осіб буде притягнуто до відповідної відповідальності.

У процесі біржових торгів уповноважені особи товарної біржі затверджують та реєструють учасників біржових торгів, призначають біржових ведучих, спостерігають за дотриманням маклерами та брокерами Правил біржової торгівлі при проведенні торговельних сесій, затверджують укладені угоди, контролюють їх виконання та інформують через засоби масової інформації про результати торгів.